

Judikatura

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek č. 6/2007

Rozhodnutí č. 32 - skutek

Pojem skutek odlišně používá trestní zákon i trestní řád, nikde jej však nevymezují a nechávají tuto úlohu nauce a praxi. Až do novely trestního řádu z roku 2001 se pokračování v trestném činu považovalo za jeden skutek a jeden trestný čin. Poté byl vložen další (12.) odstavec do § 12 tr. ř., který udává, že: "Skutkem podle tohoto zákona se rozumí též dílčí útok pokračujícího trestného činu, není-li výslovně stanoveno jinak." Otázkou zůstává, co zákonodárce myslel dovětkem: "...není-li výslovně stanoveno jinak."

Ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř., podle něhož v případě, že obviněný pokračuje v jednání, pro které je stíhán, i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto úkonu jako nový skutek, dopadá rovněž na trvajících trestný čin, např. trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zák. Sdělení obvinění tedy přerušuje páčání tohoto trestného činu a tvoří předěl, od kterého se další jednání posuzuje jako samostatný skutek. Bylo-li o uvedeném trestném činu konáno zkrácené přípravné řízení, nastávají účinky sdělení obvinění ve smyslu ustanovení § 12 odst. 11 tr. ř. až doručením návrhu na potrestání obviněnému. Soud je povinen v souladu s ustanovením § 220 odst. 1 tr. ř. vyčerpat celý skutek, aniž by byl vázán časovým vymezením uvedeným v návrhu na potrestání, a v závislosti na tom upravit popis skutku ve výroku o vině. Zásada uvedená v ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř. a její vliv na aplikaci obžalovací zásady v případech pokračování v trestném činu se u trvajících trestného činu neuplatní.

(Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 8. 2006, sp. zn. 10 To 230/2006)

Okresní soud v Trutnově uznal obžalovaného vinným trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák., aniž by zároveň uvedl, zda se jedná o úmyslnou či nedbalostní formu jednání popsaného v této skutkové podstatě. Obžalovaný se tohoto činu dopustil tím, že od září 2005 do 24. ledna 2006 řádně neplatil výživné na svou nezletilou dceru, přestože mu byla tato povinnost stanovena rozsudkem Okresního soud v Trutnově již v roce 2002. Byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání sedmi měsíců.

Státní zástupce se v zákonné lhůtě odvolal jak do výroku o vině, tak do výroku o trestu. Krajský soud v napadeném rozhodnutí přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků, stejně jako správnost postupu řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, a to zejména z hlediska vytýkaných vad, a došel k následujícím zjištěním.

Okresní soud nepostupoval správně při stanovování doby páčání trestného činu, resp. co se týče jejího skončení. Podle spisu došlo k doručení návrhu na potrestání dne 3. 2. 2006. Tedy okresní soud nesprávně určil skončení doby páčání trestné činnosti, když uvedl datum 24. 1. 2006. Soud je povinen v souladu s ustanovením § 220 odst. 1 tr. ř. vyčerpat celý skutek, aniž by byl vázán časovým vymezením uvedeným v návrhu na potrestání, a v závislosti na tom upravit popis skutku ve výroku o vině.

Další vada spočívá v nepřesné kvalifikaci trestné činnosti obžalovaného. Okresní soud uznal obžalovaného vinným trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1, aniž by blíže specifikoval formu zavinění, tedy postupoval tak v rozporu s ustanovením § 120 odst. 3 tr. ř. Vzhledem k tomu, že skutková podstata uvádí neplnění vyživovací povinnosti „byť i z nedbalosti“, nabízí se v konkrétním případě pouze jedna forma zavinění, tj. úmysl nebo nedbalost. Podle krajského

soudu se spíše jedná o úmysl přímý podle § 4 písm. a) tr. zák.

Odvolací krajský soud v Hradci Králové z výše uvedených důvodů zrušil podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tře. ř. rozsudek Okresního soudu v Trutnově a za podmínek § 259 odst. 3 tře. ř. ve věci sám nově rozhodl vině a trestu obžalovaného. Upřesnil skutková zjištění okresního soudu a uznal obžalovaného vinným úmyslným trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tře. zák.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek č. 5/2007

*Rozhodnutí č. 25 - podmínky nutné obrany podle § 13 tře. zák.,
oprávněnost zadržení jiné osoby na žádost Policie České
republiky zaměstnancem bezpečnostní služby*

Zaměstnanec bezpečnostní služby může omezit osobní svobodu jiného při splnění podmínek § 76 odst. 2 tře. ř., tj. jde-li o osobu, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté.

Zákrok zaměstnance bezpečnostní služby vůči osobě, která není podezřelá ze spáchání trestného činu, spočívající v omezení její osobní svobody, nelze pokládat za oprávněný, ani když jej provede na žádost orgánů Policie České republiky o zadržení této osoby pro účely plnění jejich jiných úkolů. Okolnost, že zaměstnanec bezpečnostní služby takto jednal na žádost Policie České republiky, nemá význam pro posouzení oprávněnosti jeho zákroku, a proto mohou být splněny podmínky nutné obrany ve smyslu § 13 tře. zák., pokud osoba, jíž tento zaměstnanec neoprávněně brání v užívání osobní svobody, užije násilí k překonání odporu toho, kdo omezuje její osobní svobodu. Oprávněnost nutné obrany je v takovém případě založena na tom, že uvedená osoba odvrací útok na zájem chráněný trestním zákonem, konkrétně na zájem společnosti na ochraně osobní svobody.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2006, sp. zn. 8 Tdo

Obviněný J. K. byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 uznán vinným trestnými činy výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. a ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák., za což byl úhrnným trestem odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání 8 měsíců. Tento trest mu byl na základě ustanovení § 58 odst. 1 tr. zák. a § 60a odst. 1, 2 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu 2 roky, zároveň byl nad obviněným vysloven dohled.

Obviněný podal v zákonné lhůtě odvolání, v němž napadl všechny výroky rozsudku soudu 1. stupně. Městský soud v Praze jako soud odvolací napadený rozsudek zrušil na základě ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněný byl shledán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle 221 odst. 1 tr. zák. a byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 5 měsíců, s odkladem na zkušební dobu 1 roku.

Jak vyplývá z odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, obviněný opakovaně obtěžoval prodavačku v klenotnictví, která na něj zavolala zaměstnance bezpečnostní služby. Tito jej následně upozornili, že byla přivolána Police České republiky. Obviněný se pokusil utéci, v čemž mu zabránil zaměstnanec bezpečnostní služby tím, že mu zastoupil cestu. Obviněný do něj vrazil, vzájemně se přetahovali a když byli do sebe zaklíněni, obviněný se snažil vyprostit tím, že chytil poškozeného zaměstnance za ruku a vykloubil mu střední článek pátého prstu levé ruky. Léčba tohoto zranění trvala nejméně po dobu 3 týdnů a byla spojena s pracovní neschopností od 24. 1. 2004 do 27. 2. 2004.

Obviněný podal prostřednictvím svého obhájce dovolání k Nejvyššímu soudu s odkazem na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a dále namítal, že nebyla zkoumána oprávněnost zásahu zaměstnanců bezpečnostní služby, stejně

jako přiměřenost použitých prostředků, a také poukázal na rozpornost ve výpovědích svědků A. S. a M. H. - zaměstnanců bezpečnostní služby, pokud se týče důvodů jeho zadržení. Obviněný tvrdil, že mohl mít důvodnou obavu z chování A. S., jemuž se bránil, což podle něj vyplývá i z výpovědí svědků. Navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze a věc nechal znovu projednat a rozhodnout.

Podle státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství je podané dovolání neopodstatněné a jako takové má být podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto.

Nejvyšší soud shledal dovolání částečně důvodné. Relevantní bylo zpochybnění správnosti posouzení skutku, tedy zda byl zásah zaměstnanců bezpečnostní služby oprávněný a zda nemohly být splněny podmínky nutné obrany podle § 13 tr. zák. Podle názoru Nejvyššího soudu chybí některá konkrétní zjištění, která vyjadřují zákonné znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák., jímž oba soudy uznaly obviněného vinným. Jedná se především o okolnosti vzájemného konfliktu obviněného a poškozeného zaměstnance bezpečnostní služby. Následně tedy není možné spolehlivě rozhodnout o oprávněnosti zákroku zaměstnance a vyloučit nutnou obranu obviněného.

Zaměstnanec bezpečnostní služby není veřejným činitelem ve smyslu ustanovení § 89 odst. 9 tr. zák. a zároveň nemá žádné zvláštní postavení. Tedy smí omezit osobní svobodu jiného jen za podmínek § 76 odst. 2 tr. ř. jako každý jiný občan.

Dále Nejvyšší soud shledal interpretaci výpovědí svědků, jak ji učinil odvolací soud, jako nepřiléhavou s tím, že zjištění odvolacího soudu jsou ve zjevném rozporu s rozhodnými skutkovými zjištěními. Ani jeden ze svědků nenaznačil, že by se obviněný vůči svědkyni - prodavačce v klenotnictví - dopustil trestného činu. Důvodem zákroku zaměstnanců bezpečnostní služby tedy nebylo spáchání trestného činu obviněným, ale snaha zabránit obviněnému v odchodu z objektu

před příjezdem hlídky Policie České republiky, která byla na místo přivolána. Tyto skutečnosti vyplývají ze svědeckých výpovědí.

Ve výpovědích se objevily rozpory co se týče okamžiku přivolání Policie ČR. Jeden ze svědků – nadřízený zaměstnanců bezpečnostní služby – uvedl, že je policie žádala, aby obviněného zadrželi, protože mu potřebovali předat zásilku, a i z toho důvodu, že neustále chodil za svědkyní z klenotnictví a obtěžoval ji. Podle něj byla policie přivolána až po údajném napadení poškozeného zaměstnance bezpečnostní služby. Samotný poškozený zaměstnanec vypověděl, že měli oznámit policii, až se obviněný bude zdržovat v objektu, přičemž důvod tohoto opatření neznal. Tedy jeho záměrem bylo zabránit obviněnému v odchodu z objektu před příjezdem policie, která požádala zaměstnance, aby ji informovali, pokud se tu bude obviněný, jehož nemohli zastihnout v místě bydliště, nacházet. Obviněný se pokusil opustit objekt až poté, co mu bylo sděleno, že byla zavolána policie, tj. před konfliktem obviněného a poškozeného.

Ovšem ani úsilí pomoci Policii České republiky v plnění jejích úkolů nedělá zákrok poškozeného zaměstnance vůči obviněnému oprávněným. Z tohoto hlediska se odvolací soud měl zabývat existencí okolností vylučujících protiprávnost činu obviněného ve smyslu § 13 tr. zák., tj. nutná obrana.

Nejvyšší soud zrušil usnesením napadený rozsudek Městského soudu v Praze, stejně jako rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 a zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. A přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 3, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl s tím, že v novém rozhodování se bude řídit právním názorem Nejvyššího soudu.

(JUDr. Ivana Rabinská, Katedra trestního práva, Univerzita

Palackého Olomouc)